

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı ve hijyen korur!

Mpox nedir?

Mpox virüsünün (maymun çiçeği virüsü) neden olduğu ve ender görülen virütik bir hastalıktır. Mpox virüsleri, klasik çiçek hastalığı virüsleri ve inek çiçeği virüsleri ile akrabadır. Yakın zamana kadar Mpox sadece Batı ve Orta Afrika'da yaygındı. Bu virüsler bu bölgelerde özellikle kemirgenler arasında yaygındır. Adına rağmen Mpox maymunlarda ender olarak görülür. Bu hastalık insanlara da bulaşabilir ve insanları hasta edebilir.

Mpox (maymun çiçeği) nasıl bulaşır?

Hayvandan insana

Mpox'ın yaygın olarak görüldüğü (endemik) bölgelerde, virüsün insanlara bulaşması genellikle enfekte hayvanlara ya da bu hayvanların dışkılarına teması suretiyle ve enfekte hayvanların yeterince ısıtılmamış etlerinin yenmesiyle gerçekleşir.

İnsandan insana

İnsandan insana bulaşma ender olarak görülür ve prensip olarak sadece yakın temas halinde gerçekleşir (örn. cinsel ilişkiyle). Kabarcıklarda (tipik lekeler ve deri kabarcıkları) özellikle yüksek miktarda virüs bulunur. Özellikle derideki kabarcıkların içeriği ya da lezyonlarla (kabuklar) (örn. sağlam olmayan deri ya da mukoza ile) teması halinde, hastalığın bulaşması mümkündür. Ağızdaki çıbanlar veya yaralar söz konusu olduğunda, virüs hem doğrudan temas hem de hastanın tükürüğü ile bulaşabilir. Mpox virüslerinin sperm veya vajinal sıvılar yoluyla bulaşıp bulaşmayacağı henüz yeterince aydınlatılmamıştır, ancak mümkün görünmektedir.

Spesifik olmayan ilk hastalık belirtilerinin ortaya çıkmaya başlamasıyla birlikte, çok yakın temas halinde bulunan kişiler solunum havasındaki damlacıklar veya tükürük damlacıkları yoluyla da hastalığı kapabilirler.

Giysiler veya nesnelere yoluyla

Virüs, enfekte bir kişinin temas ettiği giysiler, yatak takımları, havlular veya sofraya takımları ve akıllı telefonlar gibi cisimler yoluyla da bulaşabilir.

Virüs; göz, ağız, burun, üreme organları veya anüs mukozasına temas ettiği takdirde de bulaşma olabilir. Muhtemelen solunum yolları da virüs için birer giriş kapısıdır. Bunun dışında virüs derideki en küçük yaralar üzerinden bile vücuda nüfuz edebilir. Hamile kadınlarda virüs plasenta yoluyla doğmamış çocuğa bulaşabilir. Enfekte ebeveynler çocuğa doğum esnasında ya da doğumdan sonra da hastalığı bulaştırabilirler.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

1980'den bu yana görülmeyen insan çiçeğine kıyasla, Mpox benzer hastalık belirtileriyle, ancak genel olarak çok daha hafif bir şekilde seyrederek. Ancak ağır ve ölümcül seyirler de mümkündür.

Genel hastalık belirtileri ağırlıklı olarak ateş, baş ağrısı, kas ağrıları ve sırt ağrılarının yanı sıra lenf düğümlerinin şişmesi olabilir. Lekelerden kabarcıklara kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkan, zamanla kabuk bağlayan ve dökülen deri döküntüleri de karakteristiktir.

Deri döküntüleri genel olarak özellikle yüzde, avuç içlerinde ve ayak tabanlarında ortaya çıkar. Deri ve mukozada görülen değişimler, ağızda, üreme organlarında, anüste ve gözlerde de ortaya çıkabilir. Güncel olarak görülen vakaların büyük kısmında üreme organlarında ve anüste döküntü görülmektedir.

Hastalık belirtileri genellikle iki ve dört hafta boyunca görülür ve vakaların büyük kısmında tedavi olmaksızın kendiliklerinden kaybolurlar.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

İlk hastalık belirtileri, enfekte olduktan 5 ilâ 21 gün sonra ortaya çıkar. Enfekte insanlar, hastalık belirtileri gösterdikleri süre boyunca hastalığı bulaştırabilirler. Bu da genel olarak iki ilâ dört hafta sürer.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Yenidoğanlar, çocuklar, hamileler, yaşlı insanlar ve bağışıklığı düşük insanlar, Mpox hastalığını ağır geçirme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

Mpox (maymun çiçeği) enfeksiyonu olduğu kanıtlanmış kişiler genel olarak izole edilirler. Bu konuda lütfen Sağlık İdaresi'nin talimatlarına uyun. Evde izole edilmeniz halinde, özellikle aşağıdaki önlemleri uygulamanız gerekecektir:

- ▶ Döküntünün tamamıyla sönmesine ve son kabuğun da düşmesine kadar insanlarla her türlü yakın temastan, özellikle de cinsel temastan kaçınmalısınız. Bu, dört haftaya kadar sürebilir.
- ▶ Özellikle risk faktörü olan kişilerle mümkün olduğu kadar aynı hanede bulunmamalısınız. Bu kişilerin arasında bağışıklık sistemi zayıf olan kişiler, hamileler, 12 yaş altında çocuklar ve yaşlı insanlar bulunur.
- ▶ Başka kişilerle birlikte yaşıyorsanız, döküntünüz olduğu müddetçe, ideal olarak kendi banyosu bulunan ayrı bir odada kalmalısınız.
- ▶ Yatak takımları, havlular ve sofrta takımları gibi diğer eşyaları da mümkün mertebe diğer kişilerle paylaşmamalısınız. Virüs parçacıklarının havaya karışmasının engellenmesi için yatak takımları silkelmemelidir.Çamaşırlar en az 60°C'de bol deterjanla yıkanmalıdır.
- ▶ El hijyeninin iyi olmasına dikkat edin. Ellerinizi su ve sabunla iyice yıkayın.
- ▶ Komodinler, akıllı telefonlar veya tabletler gibi sık dokunduğunuz yüzeyler özenle ve günde en az bir kere temizlenmelidir.
- ▶ Banyo ve tuvalet yüzeyleri de her kullanımdan sonra temizlenmelidir.
- ▶ İnsandan hayvana bulaşı engellemek için evcil hayvanlarla doğrudan temas etmekten kaçınin.
- ▶ Sağlık durumunuzun kötüleşmesi halinde, gerektiği takdirde destekleyici bir tedaviye başlanabilmesi için derhal tedavi gördüğünüz hekime başvurun. Mpox'a karşı Tecovirimat adlı ilacın kullanılmasına izin verilmektedir.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Mpox ancak enfekte kişilere ya da ortak kullanılan cisimlere ve yüzeylere yakın temasta bulaşabileceği için hasta ya da temaslı kişilerle ilişki kurulmasından kaçınılmalıdır.

Aşılama

Klasik çiçek hastalığına karşı koruyucu olarak geliştirilen aşılarda, Mpox'a karşı da koruma sağlar. AB'de ve dolayısıyla Almanya'da da 2013 yılından bu yana, eski çiçek aşılarda göre daha iyi tolere edilebilen bir çiçek aşısına onay verilmiştir. Bu aşı, 18 yaş ve üstü kişilere uygulanabilir. Daimi Aşı Komisyonu (STIKO) tarafından, özellikle hasta bir kişiyle veya ilgili laboratuvar numuneleriyle yakın temasta bulunan kişiler için aşılanma önerilir (Riskli temas sonrası önleyici tedavi). Aşılanma, temasın gerçekleşmesinden sonra mümkün olan en kısa sürede, en geç 14 gün sonra yapılmalıdır. Ayrıca, sık sık değişen partnerlerle eşcinsel ilişkide bulunan erkeklere ve özel laboratuvarların çalışanlarına da aşı olmaları önerilmektedir. Genel bir aşılanma önerilmemektedir. Aşıyla ilgili ayrıntılı önerileri [Robert Koch-Institut](https://www.rki.de/infektionsschutz) sayfasında bulabilirsiniz.

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Sıkça sorulan sorular – kolay anlaşılır, güvenilir ve güncel bilgilerle – (<https://bzga-k.de/mpox>) sayfasında cevaplandırılmaktadır.

Bilgilendirme ve danışmanlık için [Yerel Sağlık İdaresi](https://www.laenderparlament.de/yerele-saglik-idaresi) hizmetinizdedir. Maymun çiçeği bildirim tabii olduğu için, yerel Sağlık İdaresi'nde hastalığın güncel durumuna, edinilen deneyimlere ve neler yapılması gerektiğine dair bilgiler bulunmaktadır.

Konuyla ilgili geniş uzmanlık bilgisi, Robert Koch Enstitüsü'nün (RKI) (www.rki.de/mpox) sayfalarında yer almaktadır.

STEMPEL

Yayıncı:

Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. iş birliği ve Robert Koch-Institut onayıyla hazırlanmıştır.

Bu kamu bilgilendirmesi www.infektionsschutz.de ana sayfasında ücretsiz indirilebilir.